

27/07/2026

Ο Προκόπης Παυλόπουλος στον Γιώργο Λιάνη: «Η εκτελεστική εξουσία είναι δυστυχώς παντοδύναμη»

/ [Επικαιρότητα](#)

Η συνεντευξη κ. Προκόπη Παυλοπουλου στον δημοσιογράφο κ. Γιώργο Λιάνη στο Ένθετο περιοδικό 'Νησίδες' της Εφημερίδας των Συντακτών.

*«Πάρε τη λέξη μου,
δώσε μου το χέρι σου»
Ανδρέας Εμπειρικός*

Αυτό είναι το κατασταλαγμένο μου συμπέρασμα διαβάζοντας τους «Σταλακτίτες», την πρώτη ποιητική συλλογή του πρώην Προέδρου της Δημοκρατίας μας Προκόπη Παυλόπουλου.

Δεν είμαι κριτικός, αλλά γνωρίζω πόσο δύσκολο είναι να γράψει κανείς ένα καλό ποίημα. Πιστεύω ότι οι «Σταλακτίτες» έχουν μέσα τους πολλά καλά ποιήματα.

Ο T.S. Elliott έλεγε ότι οι ποιητές είναι άνθρωποι, που πρέπει να ενσωματώσουν την πολυμάθεια στην ευαισθησία τους. Είναι η περίπτωση του Προκόπη Παυλόπουλου.

Αυτό σημαίνει ένα πλούσιο ψυχικό υπόβαθρο. Από εκεί αντλεί.

Ο κ. Παυλόπουλος ρίσκαρε, αποφασίζοντας να μπει στον υψηλό Κόσμο της Ποιήσεως. Δοκίμασε το Αδύνατον. Διότι διαφορετικά δεν θα είχε νόημα η ύπαρξή του.

Ο κ. Παυλόπουλος γράφει ποιήματα από έφηβος, όπως μας εξηγεί ο ίδιος. Αφησε να περάσουν δεκαετίες για να εκδώσει. Δεν βιάστηκε. Είδε τον Καβάφη να του κουνάει το χέρι στο βάθος και να του λέει: «Να μη βιαζόμεθα. Είναι επικίνδυνο πράγμα η βία».

Ας ακούσουμε όμως τον ίδιο να βάζει τα πράγματα στη θέση τους.

«Πριν απ' όλα διευκρινίζω ότι δεν ήμουν, δεν είμαι, ούτε φιλοδοξώ να γίνω ποιητής, υπό την πλήρη του έννοια. Για μένα η ποίηση είναι ταυτοχρόνως μια διαρκής και διόλου εύκολη άσκηση στην ελληνική γλώσσα. Αλλά και μια δίοδος εξομολόγησης. Εξομολόγησης που αποβαίνει πολλαπλώς “θεραπευτική”, ιδίως προκειμένου να ανακαλύπτω και όσο μπορώ να καλύπτω τα κενά και τις ελλείψεις μου. Πολλώ μάλλον, όταν προϊόντος του χρόνου, αντιλαμβάνομαι -και αυτονοήτως παραδέχομαι- το γεγονός ότι αυτά τα κενά και αυτές οι ελλείψεις, όχι μόνο δεν λιγοστεύουν, αλλά αντιθέτως αυξάνονται και πληθύνονται. Και τούτο εξαιτίας του ότι ενώ “υποφώσκουν” στο υποσυνείδητο, η ποίηση τις οδηγεί σε ένα είδος “ανάδυσης” και έτσι μπορώ σιγά σιγά να τις συνειδητοποιώ επαρκώς».

- Κύριε Πρόεδρε, μιλήσατε ήδη για την ελληνική γλώσσα, που αδιάσπαστη μιλιέται σ' αυτό το «πέτρινο ακρωτήριο» που είναι η Ελλάδα εδώ και 3.000 χρόνια. Αρκεί, όμως, η γλώσσα μόνο για να γράψει κανείς ποιήματα;

Η συμπόρευση της ποίησης με τη γλώσσα μας είναι πανάρχαια και παλαιόφατη, όπως είπατε, και άρρηκτη. Κατ' εξοχήν μέσα από την ποίηση η γλώσσα μας κατοχύρωσε την υπεροχή της ως μέσον επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων που

συνέπραξαν για να γεννηθεί το Έθνος των Ελλήνων. Τη μεγαλύτερη απόδειξη γι' αυτό παρέχουν τα Ομηρικά Έπη, κοιτίδα και λίκνο της γλώσσας μας.

Εμείς οι Έλληνες δεν πρέπει να υποτιμούμε, κάθε άλλο, ότι όπως κατέδειξε ο Θουκυδίδης -και λίγο πριν απ' αυτόν ο Ηρόδοτος- η γλώσσα ήταν εκείνη που άνοιξε τον δρόμο για τη δημιουργία του έθνους μας. Με ιστορικώς πρώτη κοινή εκδήλωση των Ελλήνων την εκστρατεία προς την Τροία. Κι ακόμα τούτο: Η γλώσσα μας διευκολύνει τα μέγιστα και στον διάλογο μεταξύ λαών και πολιτισμών, με στόχο την υπεράσπιση του ανθρώπου, της ελευθερίας, της ειρήνης και της Δικαιοσύνης.

- Σωστά. Αλλωστε ο Σολωμός γράφει: «Δεν έχω πάρεξ ελευθερία και γλώσσα».

Αλήθεια είναι αυτό, εθνική αλήθεια. Γιατί η παιδεία μας είναι σύμφυτη με την ελευθερία. Μια ελευθερία που μέσω της αδιάλειπτης προσπάθειας επαλήθευσης και επιλάθευσης άνοιξε διάπλατα στο διάβα των αιώνων τον δρόμο και τη «δοξαστική πορεία» του ελληνικού πνεύματος ως θεμελίου του πολιτισμού μας.

- Αγαπητέ Πρόεδρε, από πότε γράφετε ποιήματα;

Από τα εφηβικά μου χρόνια. Εγραψα και μερικά πρωτόλεια διηγήματα. Είχα επηρεαστεί θυμάμαι από τον Παπαδιαμάντη σε τέτοιο βαθμό, ώστε προσπαθούσα να μιμηθώ τη γλώσσα του. Και από αυτό κατάλαβα ότι τα διηγήματά μου δεν θα ήταν καλά. Να μιμηθείς τον Παπαδιαμάντη, είναι αδιανόητο! Στη γλώσσα μας ο Παπαδιαμάντης είναι για μένα ένας μεγάλος μέντορας. Η γλώσσα του αποπνέει βαθιά ελληνικότητα. Μέσα της συμπυκνώνεται ολόκληρη η ιστορία της ελληνικής γλώσσας. Γι' αυτό, όσο κι αν φαίνεται παράξενο αυτό που θα πω, η γλώσσα του Παπαδιαμάντη θα παραμείνει ζωντανή και το μεγαλείο της θα παραμένει το ότι κανείς δεν θα μπορεί να τη μιμηθεί. Φυσικά εκείνα τα χρόνια με επηρέαζαν και τα ποιήματα που διάβαζα στα αναγνώσματα του Γυμνασίου. Οι πρώτοι ποιητές με τους οποίους ήρθα σε επαφή ήταν ο Δροσίνης, ο Πολέμης και βεβαίως ο Παλαμάς.

Αλλά αυτό που με επηρέασε βαθύτατα ήταν η ανάγνωση του Σεφέρη και του Ελύτη. Στην Καλαμάτα υπήρχε μια Λαϊκή Βιβλιοθήκη. Τη λέγαμε έτσι, γιατί ο καθένας μπορούσε να πάει να διαβάσει και βεβαίως να γράψει. Τότε θυμάμαι ότι επειδή η βιβλιοθήκη του πατέρα μου δεν περιείχε αρκετά βιβλία ποίησης, πήγα στη Λαϊκή Βιβλιοθήκη και για πρώτη φορά διάβασα Σεφέρη και Ελύτη. Για να είμαι ειλικρινής δεν καταλάβαινα τότε τα βαθύτερα νοήματά τους. Αυτό που με είχε επηρεάσει ήταν οι λέξεις. Το μέτρο με το οποίο τη μετράμε την ποίηση είναι η λέξη. Αντίθετα με τη λοιπή λογοτεχνία, που είναι η φράση. Από εκεί, λοιπόν, αποθησαύρισα χιλιάδες λέξεις.

– Μ' αρέσει που το λέτε. Και μου αρέσει που μέσα στα ποιήματά σας υπάρχουν και αυτούσιοι στίχοι, όπως η «σκοτεινάγρα του βυθού». Η λέξη, φαντάζομαι, σας οδήγησε σε κάποιον άλλον κόσμο.

Ακριβώς. Οι λέξεις στους «Προσανατολισμούς» του Ελύτη, είναι ένας άλλος κόσμος. Ενας κόσμος γεμάτος λυρισμό, αλλά ταυτοχρόνως και γεμάτος ελευθερία. Πάντα με ακολουθεί το συναξάρι των λέξεων του Ελύτη από τη «Μαρίνα των Βράχων», το ποίημα που αγάπησα περισσότερο απ' όλα. Η Καλαμάτα είχε πνευματική ζωή, παρ' όλο που τότε ήταν μια σχετικώς μικρή πόλη. Είχε περιοδικά, εφημερίδες, τα οποία στην κυριολεξία ρουφούσα. Για μένα, λοιπόν, «αυτός ο κόσμος ο μικρός, ο μέγας» ήταν ο κόσμος του Παπαδιαμάντη, ο κόσμος του Σεφέρη, του Ελύτη και του Παλαμά, η Λαϊκή Βιβλιοθήκη της Καλαμάτας. Μια αποκάλυψη. Αυτό που μου συνέβη θα το συνέκρινα με τον σολωμικό στίχο: «Αστραψε φως και γνώρισε ο νιος τον εαυτό του».

– Γιατί στη συλλογή που εκδώσατε ξεκινάτε με προμετωπίδα έναν στίχο εξαίσιο του Μιχάλη Κατσαρού: «Ελευθερία ανάπηρη, πάλι σου τάζουν».

Χαίρομαι που δίνετε σημασία σ' αυτό. Ο Ελύτης λέει ότι του αρέσει να ανήκει στις μικρές μειοψηφίες. Έχει μια γοητεία η μειοψηφία, γιατί δεν σε παρασύρει το ρεύμα. Κι ο Μιχάλης Κατσαρός, αυτός κι αν ήταν σε μικρή μειοψηφία! Το διάλεξα γιατί είναι ένα πρόταγμα, πολιτικό κυρίως.

–Το ποίημα στο οποίο αναφέρεται ο στίχος που βάλατε στην προμετωπίδα είναι από το βιβλίο του Μιχάλη Κατσαρού «Κατά Σαδδουκαίων», το οποίο σκόρπισε ανέμους 9 Μποφόρ στην Αριστερά.

Ο Κατσαρός σκόρπισε τους ανέμους από τότε. Και σήμερα δικαιώνεται κατά κράτος. Κοιτάξτε, αγαπητέ μου, με ταλανίζει ως άνθρωπο ότι όποιοι κυβερνούν κατά καιρούς, αλλά και σήμερα, προσπαθούν να μας πείσουν πως η ελευθερία είναι

ένα πλαίσιο το οποίο μας το καθορίζουν εν πολλοίς αυτοί. Εν μέρει αυτό είναι σωστό. Με την έννοια ότι σε μια οργανωμένη πολιτεία το Σύνταγμα και ο νόμος καθορίζουν τα πλαίσια μέσα στα οποία μπορείς να κινηθείς. Αλλά δεχόμαστε όλοι εμείς να μας επιβάλει κάποιος την ποιότητα της ελευθερίας μας;

Ο τρόπος, λοιπόν, με τον οποίο μας «τάζουν την ελευθερία», κατά τη γνώμη τους, ή το τι είναι ελευθερία, με ενοχλεί. Γιατί θεωρώ ότι η πραγματική ελευθερία είναι το να μην μπορεί να σου επιβάλει κανείς την ουσία της. Η ποιότητα της δημοκρατίας που έχουμε είναι το ζήτημα. Το ίδιο ζήτημα αντιμετωπίζει και η Ευρώπη, αλλά στην Ελλάδα αυτό είναι ακριβώς το κρίσιμο σημείο: η ποιότητα της δημοκρατίας μας, που μετριέται με την ποιότητα της ελευθερίας μας. Αυτά τα δύο πάσχουν στον τόπο μας. Να συνοψίσω: ο δρόμος που έχουμε μπροστά μας είναι μακρύς και είναι ερημικός. Χρειαζόμαστε πάλι τον ποιητή Μιχάλη Κατσαρό να μας πει τη φράση: Πάρτε παγούρι και νερό, γιατί ο δρόμος μας έχει πολλή ξηρασία.

- Μου αρέσει που δεν έχετε προκαταλήψεις απέναντι στην Αριστερά, τουλάχιστον τα τελευταία χρόνια και θα έλεγα ιδιαίτερα την περίοδο της προεδρικής σας θητείας.

Δεν λέω ότι η Αριστερά δεν έχει κάνει τα δικά της λάθη. Έχει κάνει άλλωστε και την αυτοκριτική της. Αλλά, κύριε Λιάνη, σήμερα αυτό το σύστημα -και βάζω και τον εαυτό μου μέσα γιατί είμαι μέρος αυτού του πολιτικού συστήματος, το οποίο και εγώ υπηρέτησα ως υπουργός και ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας- είναι αυτό που φέρει τη μεγαλύτερη ευθύνη στον τόπο μας για ό,τι συμβαίνει σήμερα. Για την ποιότητα της δημοκρατίας μας φέρει καίρια την ευθύνη. Ταυτόχρονα, λοιπόν, σας το έχω πει, και το επαναλαμβάνω, για μένα η ποίηση είναι ένας τρόπος εξομολόγησης. Κι αυτή η εξομολόγηση αποτελεί και ένα είδος προσωπικής αυτοκριτικής. Θυμάμαι τους συμβιβασμούς που αναγκάστηκα να κάνω κι εγώ. Ελπίζω αυτοί οι συμβιβασμοί να μην ήταν καθοριστικοί στη ζωή μου. Αλλά αυτό το δίλημμα, ή αν θέλετε αυτό το ερώτημα, θα με ταλαιπωρεί πάντοτε.

- Κύριε Πρόεδρε, διατελέσατε πρώτος πολίτης αυτής της χώρας για μια πενταετία. Οσα μου είπατε αυτή τη στιγμή ισχύουν ακόμη. Δεν έχει αλλάξει τίποτε. Αλήθεια, δεν είναι χρέος του πρώτου πολίτη της χώρας, όταν αναλαμβάνει το ύπατο αυτό αξίωμα, να κρατήσει την ενότητα αυτής της χώρας;

Μέγα χρέος. Αλλά και να μην κάνει συμβιβασμούς με τις αρχές του. Κάθε πολιτικός, αν θέλει να είναι πραγματικός πολιτικός, πρέπει να διατηρεί τον αξιακό του κώδικα. Πρέπει να είναι συνεπής με αυτόν. Βεβαίως κάθε αξιακός κώδικας μπαίνει μέσα στο «καλούπι», για να το πω έτσι, της νομιμότητας και του κράτους δικαίου. Και σας είπα, δεν είναι μόνο η καταγωγή μου, αν θέλετε, η πνευματική. Το

Σύνταγμα είναι ένας καταστατικός χάρτης τον οποίο πρέπει να υπηρετούμε, είτε μας αρέσει, είτε δεν μας αρέσει.

Αλλά πρέπει να τον ερμηνεύουμε με τρόπο που να εξυπηρετεί την ελευθερία. Γιατί τι είναι η Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία; Έχουμε συνειδητοποιήσει ότι η Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία, το πολίτευμα που έχουμε σήμερα, είναι το πολίτευμα το οποίο επιβάλλει στο κράτος να διασφαλίζει και να εγγυάται την ελευθερία του ανθρώπου, τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου. Αυτό σημαίνει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας -και κατ' εξοχήν αυτός- και για λόγους ουσιαστικούς και για λόγους συμβολικούς πρέπει να είναι υπέρμαχος της ελευθερίας. Και ταυτοχρόνως πρέπει να την υπηρετεί μέσα στα πλαίσια του Συντάγματος, αλλά όταν έρχεται η ώρα να κάνει τη μεγάλη επιλογή, πρέπει να κάνει την επιλογή εκείνη η οποία «τραυματίζει» λιγότερο την ελευθερία.

- Επιμένω στο θέμα της ενότητας των Ελλήνων, γιατί η διχόνοια η δολερή είναι η προγονική μας κατάρα.

Αυτός ο διχασμός είναι για μας ένα οιονεί αρχετυπικό αμάρτημα. Πάρτε τη γενεαλογία του ελληνικού έθνους. Πότε δημιουργήθηκε το ελληνικό έθνος; Δημιουργήθηκε μέσα από την ελληνική γλώσσα, όταν οι Έλληνες -τα ελληνικά φύλα, τα οποία μιλούσαν κοινές διαλέκτους πάνω στη βάση της Ιωνικής-- έκαναν την εκστρατεία της Τροίας. Αυτή είναι η μαρτυρία του Θουκυδίδη.

- Ο Θουκυδίδης ήταν ο μεγαλύτερος δημοσιογράφος όλων των εποχών!

Δεν ξέρουμε ακριβώς ποια ήταν τα αίτια του Τρωικού Πολέμου. Αν πάρουμε τον Ομηρο, ο οποίος είναι κι αυτός ένας μεγάλος της εποχής του, για σκεφτείτε τι έγινε. Τι ήταν αυτό το οποίο παραλίγο να διαλύσει την εκστρατεία των Ελλήνων στην Τροία; Μα ο διχασμός! Το γεγονός ότι χωρίστηκαν σε στρατόπεδα ευθύς αμέσως είναι πιο σημαντικό και από την ίδια την εκστρατεία. Το ίδιο θα δούμε και στην περίπτωση του Πελοποννησιακού Πολέμου. Ήταν καθαρά ένας εμφύλιος πόλεμος. Τι ήταν η Ελλάδα τότε; Οι πόλεις-κράτη. Τα δύο μεγαλύτερα ελληνικά κράτη, υπό την ευρεία του όρου έννοια, ήρθαν σε σύγκρουση. Εμφύλιος πόλεμος. Θυμηθείτε την Επανάσταση του 1821. Εμφύλιες διαμάχες. Θυμηθείτε τον διχασμό την εποχή του Βενιζέλου και του Κωνσταντίνου. Θυμηθείτε, τέλος, τον μεγάλο διχασμό του εμφύλιου πολέμου. Αυτό μας ακολουθεί διαρκώς. Και το χειρότερο είναι ότι δεν έχουμε καταλάβει το πόσα δεινά συσώρευε κάθε φορά αυτός ο διχασμός. Για μένα η ρίζα του διχασμού βρίσκεται στον φθόνο. Ο φθόνος είναι κάτι το οποίο αποτελεί το «προπατορικό αμάρτημα» ημών των Ελλήνων.

- Είμαι ενθουσιασμένος, κύριε Πρόεδρε, γιατί δεν είχα σκοπό να σας κάνω πολιτικές ερωτήσεις, αλλά σχεδόν με οδηγήσατε εκεί. Θα το εκμεταλλευτώ. Ξέρω ότι γνωρίζετε προσωπικά τον Ταγίπ Ερντογάν, όσο λίγοι μάλιστα. Αυτά τα

γεγονότα που ζήσαμε, με αφορμή τη σύνοδο του ΝΑΤΟ, πώς τα φιλτράρατε μέσα σας; Είναι άραγε ο ωφελημένος αυτής της ιστορίας ο Ερντογάν;

Δεν είναι ωφελημένος. Και δεν είναι ωφελημένος, γιατί στην ιστορία αυτή ισχύει ο περίφημος στίχος του Οδυσσέα Ελύτη στη «Μαρία Νεφέλη»: «Τη συμφορά που συμφέρει, λογάριαζέ τη για πόρνη». Ο Ταγίπ Ερντογάν έχει φαντασιώσεις. Είναι ένας άνθρωπος που ξεκίνησε από χαμηλά, δεν έχει ουσιαστικά κάποια στοιχειώδη παιδεία. Έχει μέσα του κάτι το αυθόρμητο, κάτι που πολλές φορές όμως εξελίσσεται σε γκροτέσκο. Γεγονός που τον οδηγεί σε μεγάλα λάθη, τα οποία μπορεί να φαίνεται ότι βοηθούν τον λαό του, αλλά στην πραγματικότητα καταδικάζουν την Τουρκία σε μια φαντασίωση, όπως είναι αυτή της Γαλάζιας Πατρίδας που δεν οδηγεί πουθενά. Γι' αυτό εμείς σ' αυτό κυρίως πρέπει να αντισταθούμε. Όχι με τον φόβο του Ερντογάν, ούτε με τον φόβο της Γαλάζιας Πατρίδας. Αυτός ο φόβος είναι κατά τη γνώμη μου προσβλητικός για μας τους Έλληνες.

Με τα σύγχρονα μέσα που διαθέτουμε εμείς σήμερα -και το λέω αυτό μετά λόγου γνώσεως, γιατί έχω διατελέσει, έστω και τύποις, αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων- με το φρόνημα των Ενόπλων Δυνάμεων και κυρίως με τα μέσα σε Ναυτικό και Αεροπορία, σε καμία περίπτωση η Τουρκία δεν μπορεί να μας βλάψει. Γι' αυτό θεωρώ ντροπή για μας τους Έλληνες να φοβόμαστε μήπως κάνει «θερμό επεισόδιο» ο Ερντογάν. Τέλος, θέλω να απαντήσω ευθέως στο ερώτημά σας. Ο Ερντογάν αυτή τη στιγμή μοιάζει να κέρδισε. Αλλά αυτό είναι ένα πυροτέχνημα, που διαρκεί λίγη ώρα. Η σύνοδος του ΝΑΤΟ στην Αγκυρα είναι ένα πυροτέχνημα στο οποίο εμείς οι Έλληνες πρέπει να αντέξουμε, να αντισταθούμε και μετά, όταν σβήσουν τα πυροτεχνήματα, να κρατάμε το αιώνιο λυχνάρι του ελληνικού θάρρους και της ελληνικής παιδείας. Η παιδεία και το θάρρος σε συνδυασμό αποτελούν ένα υπερόπλο.

- Διάβασα στο εξαιρετικό βιβλίο του Ζήσιμου Λορεντζάτου, «Collectanea», το υπέροχο: «Οι πεινώντες και διψώντες για τη δικαιοσύνη, ότι αυτοί χορταθήσονται». Ποιος σήμερα στην Ελλάδα μπορεί να χορτάσει από Δικαιοσύνη;

Για να απαντήσω σ' αυτό που με ρωτάτε, θα πρέπει να γυρίσω σ' αυτά που σας είπα πριν και να πω ότι αυτό που επισημαίνετε σηματοδοτεί και την ποιότητα της δημοκρατίας μας. Η δημοκρατία μας πάσχει, όπως σας είπα, επειδή η ελευθερία λιγοστεύει. Και λιγοστεύει ακριβώς επειδή στην ουσία δεν λειτουργεί η έννοια της Δικαιοσύνης κατά τον προορισμό της. Τι είναι η Δικαιοσύνη; Ξέρετε πόσο παλιά έννοια είναι αυτή; Θυμηθείτε τον Προφήτη Ησαΐα από την Παλαιά Διαθήκη και μετά και στην Καινή Διαθήκη: «Δικαιοσύνη μάθετε οι ενοικούντες επί της Γης». Αυτό το επαναλαμβάνει ο Πλάτωνας στην «Πολιτεία» του και λέει ότι το να

αποδίδεις στον καθένα αυτό που του ανήκει είναι καλό.

Υστερα το παίρνει ο Αριστοτέλης, κυρίως στα «Ηθικά Νικομάχεια», και δίνει τον ορισμό της Δικαιοσύνης: «Εκάστω το ίδιον αὐτῷ αποδιδόναι». Να αποδίδεις σε καθέναν αυτό που του αξίζει. Αυτό το πήρε το Ρωμαϊκό Δίκαιο, το πήρε το Βυζαντινο-Ρωμαϊκό Δίκαιο και αποτελεί τη μεγαλύτερη αρχή της Δικαιοσύνης παγκοσμίως. Τι σημαίνει Δικαιοσύνη λοιπόν; Να μπορούμε να αποδίδουμε σε καθέναν αυτό που του ανήκει. Δηλαδή να τον αξιολογούμε, για να το πάω και στον χώρο της πολιτικής, ανάλογα με τις ικανότητές του και να του λέμε: «Εσύ αξίζεις αυτό. Πάρ' το και προχώρησε». Εκεί πάσχουμε, κύριε Λιάνη. Εκεί πάσχουμε σήμερα. Δεν αποδίδουμε σε καθέναν αυτό που του ανήκει.

- Πολύ ωραία αυτή η σκέψη. Έχει όμως για εσάς ευθύνη, σ' αυτό όλο το πράγμα που αναλύουμε, το εκάστοτε κράτος;

Την πρώτη ευθύνη τη φέρει η εκτελεστική εξουσία. Η κυβέρνηση, ας το πούμε έτσι. Γιατί, κύριε Λιάνη; Ζούμε σε ένα σύστημα, και στην Ελλάδα και εκτός συνόρων, αλλά κυρίως στην Ελλάδα, πρωθυπουργοκεντρικό. Τι σημαίνει αυτό; Η εκτελεστική εξουσία είναι παντοδύναμη, δυστυχώς. Η εκτελεστική εξουσία είναι εκείνη που καθορίζει τι θα ψηφίσει η Βουλή. Είστε βουλευτής πόσα χρόνια. Πόσες προτάσεις νόμων έχουμε στην Ελλάδα; Όλα είναι σχέδια νόμου, προτεινόμενα από την κυβέρνηση. Προτάσεις νόμου, αυτές που προέρχονται από τους βουλευτές, είναι ελάχιστες. Αρα η κυβέρνηση νομοθετεί. Αρα έχουμε αυτό το δίπολο εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας και από εκεί ξεκινάνε όλα. Διότι ο νόμος - αυτός είναι κατά κύριο λόγο, όχι τόσο ο δικαστής - ο οποίος δεν αποδίδει δικαιοσύνη. Αλλά αυτό το βλέπουμε και στην κοινωνική πραγματικότητα.

- Για να κλείσουμε, κύριε Πρόεδρε, ενώ ήσασταν Πρόεδρος της Δημοκρατίας, να εκτεθείτε στην κοινή γνώμη γράφοντας ποιήματα δεν είναι λίγο. Μόνο ο Κωνσταντίνος Τσάτσος είχε γράψει πριν από εσάς. Αλλά έχω μια τελευταία ερώτηση. Όταν ορκιστήκατε Πρόεδρος της Δημοκρατίας, αισθανόσασταν ταυτόχρονα και ένας απλός πολίτης;

Μα επέβαλα στον εαυτό μου, όταν μπήκα στην Προεδρία της Δημοκρατίας, να είμαι πραγματικά ο Προκόπης Παυλόπουλος, πολίτης πριν απ' όλα. Ο μεγαλύτερος τίτλος για έναν άνθρωπο σήμερα, και στον χώρο της πολιτικής, είναι ο τίτλος του πολίτη, κύριε Λιάνη. Από εκεί ξεκινάει η έννοια της πολιτικής. Ο πολίτικός πρέπει να είναι συνειδητοποιημένος πολίτης. Όταν είναι συνειδητοποιημένος πολίτης, μπορεί να γίνει και καλός πολιτικός. Ο μη συνειδητοποιημένος πολίτης, δεν πρόκειται να γίνει ποτέ καλός πολιτικός.

- Κλείνω τη συνέντευξή μας με μια ακραιφνώς πολιτική ερώτηση, όχι με την έννοια ότι θα «ψαρέψω» κάτι, δεν θέλω, δεν μου επιτρέπει η αγάπη μου να είμαι δημοσιογράφος κάτι τέτοιες ώρες: Είμαστε σε έναν λαβύρινθο. Θέλω να ξέρω πώς νομίζετε ότι μπορούμε να βγούμε απ' αυτόν τον λαβύρινθο. Δεν βλέπω κανέναν τρόπο πολιτικό που να μας βγάλει από αυτόν τον λαβύρινθο.

Σε έναν λαβύρινθο, κύριε Λιάνη, πρώτα απ' όλα μπαίνεις. Δεν βρίσκεσαι στον λαβύρινθο αυτό έτσι ξαφνικά. Μπαίνεις στον λαβύρινθο. Αρα λοιπόν εδώ, για να μπορέσεις να βγεις, πρέπει να θυμάσαι από πού ξεκίνησες. Γιατί ο λαβύρινθος έχει αυτό το χαρακτηριστικό. Μόνο αν ανακαλύψεις την πορεία από την ώρα που μπήκες στον λαβύρινθο και κατανοήσεις το πώς έφτασες εκεί, μπορείς να γυρίσεις και να βγεις. Όταν δεν το καταλαβαίνεις, όταν σε συνεπαίρνει αυτός ο λαβύρινθος γιατί νομίζεις ότι είναι μέρος της ζωής σου, τότε από κει και πέρα απλώς θα γυρίζεις αδιάκοπα μέσα σ' αυτόν, χωρίς να μπορείς να βγεις.

- Το εξατομικεύσατε. Εγώ το θέλω στη γενικότητά του και σε όλη την Ελλάδα. Δηλαδή, θέλω να πω, ποιος είναι ο μίτος της Αριάδνης που θα βγάλει αυτή τη στιγμή τον Θησέα, που είναι ας πούμε το πολιτικό σύστημα, για να μην πω την κυβέρνηση, που θα τον βγάλει έξω, σε μια ασφάλεια; Πολιτική θα είναι η εξέλιξη; Κοινωνική θα είναι η εξέλιξη; Τι θα είναι;

Μιας και μου το είπατε και επειδή όταν είχα χρησιμοποιήσει σε ένα πανεπιστημιακό μου βιβλίο την έννοια του Θησέα και του Μινώταυρου, είχα κατηγορηθεί τόσο πολύ τότε. Με είχαν κατηγορήσει ότι είμαι περίπου κομμουνιστής και ότι είμαι εναντίον του ευρώ. Γιατί είχα περιγράψει αυτές τις περιπέτειες του ευρώ και της ευρωζώνης που βλέπετε σήμερα. Αυτά τα είχα πει από το 2012-2014. Για να βγεις από τον λαβύρινθο λοιπόν, κύριε Λιάνη, πρέπει επιπλέον «να σκοτώσεις τον Μινώταυρο».

- Ποιος είναι ο Μινώταυρος;

Ο Μινώταυρος, ο πρώτος του κάθε ανθρώπου και κυρίως του πολιτικού, είναι η αυταρέσκειά του. Αρα πρέπει πρώτα αυτό να δαμάσει: την αυταρέσκειά του. Και ιδίως τους συμβιβασμούς του με την πολιτική. Ο δεύτερος Μινώταυρος είναι όλοι εκείνοι οι οποίοι θεωρούν ότι η εξουσία είναι αυτοσκοπός και όλοι εκείνοι οι οποίοι προσπαθούν να σου επιβάλουν αυτό το μοντέλο πολιτικής. Την πολιτική ως επάγγελμα. Την πολιτική ως έναν τρόπο με τον οποίον κυβερνάς και οι άλλοι πρέπει να σε ακολουθούν, γιατί είσαι το πρότυπό τους.

Η ποιητική συλλογή του Προκόπη Παυλόπουλου «Σταλακτίτες» πέρασε από τη βάσανο δύο προσώπων: του καθηγητή και ποιητή Νάσου Βαγενά και του Γιάννη

Ψυχοπαίδη, που το κόσμησε με 13 χαρακτηριστικά του. Αυτοί ήταν ο καταλυτικός παράγων για την έκδοση αυτής της συλλογής.